

VN/14836/2021

PÖYTÄKIRJA
30.11.2023

Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 -ohjelman seurantakomitean kokous

Ajankohta: 30.11.2023 klo 9–16

Paikka: Helsinki, VN kokouskeskus, Mariankatu 9, nh. Paja

Asialista

1. Kokouksen avaus ja tervetulosanat

Seurantakomitean puheenjohtaja Johanna Osenius avasi seurantakomitean kokouksen kello 9.03

Ohjelman kolmas toimintakausi on päättymässä ja sen perusteella ohjelma on lähtenyt hyvin käyntiin huolimatta haasteista, joita tietojärjestelmän kehittäminen on asettanut hankkeiden käynnistämiseksi. Rahoituksen kysyntä verrattain hyvää, vaikka alueiden välillä on myös vaihtelua.

Valmistaudumme parhaillaan ohjelman väliarviointiin. Arviontia ohjaa mm. ensi vuoden maakohdaiset suositukset joihin peilaten arvioimme, onko ohjelman toimia suunnattava joltain osin uudelleen.

Päätös: Merkitään puheenvuoro tiedoksi

2. Kokouksen järjestäytyminen ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Liite 1: päätös jäsenmuutoksista

- Todetaan mahdolliset jäsen- tai muut muutokset seurantakomitean kokoonpanossa

TEM:n päätöksen mukaisesti Lotta Tuominen, Suomen nuorisotalon kattojärjestö Allianssin EU nuorisodelegaatti, on nimetty seurantakomitean pysyväksi asiantuntijaksi

- Todetaan seurantakomitean jäsenet, pysyvät asiantuntijat ja muut edustajat.

Päätös: Kokous todettiin päätösvaltaiseksi. 68% varsinaisista jäsenistä on kokouksessa paikalla.

3. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Liite 2: edellisen kokouksen muistio

Sihteeristön päätösesitys: Hyväksytään Kajaanissa 26.-27.4.2023 pidetyn seurantakomitean kokouksen pöytäkirja

Päätös: Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja

4. Esityslistan hyväksyminen

Päätös: Esityslista hyväksyttiin kokouksen asialistaksi.

5. Katsaus ohjelman toteutustilanteeseen

Liite 3: Tausta-aineistoa toteutustilanteesta.

Katsaus sisältää yleisasetuksen (EU) 2021/1060 artiklan 40 kohdan 1 mukaiset asiat.

- edistyminen ohjelman toteuttamisessa;
 - Rahoitus ja indikaattorit

Ohjelman toimeenpano on käynnistynyt hyvin. Ohjelmasta on rahoitettu jo 2400 hanketta. EAKR. Ohjelman toimeenpanon käynnistymistä voi tarkastella tukitoimenalojen mukaan. Ilmastotoimissa EAKR rahaston osalta tavoitteena on 35%. Ilmastotoimien osuus on tällä hetkellä 24% ja kehittynyt oikeaan suuntaan, mutta maakuntien välillä on isoja eroja. ESR+ osalta tukitoimenaloja on käytössä vähemmän.

Suurimpina tuensaajina on tässä ammattikorkeakouluja ja yliopistoja, mutta muutama suuri yrityshanke nousee myös listalla samoin kuin ELY-keskusten hallinto- ja kehittämiskeskus KEHA. ESR+ rahoituksesta neljäsosa rahoituksesta on kohdentunut ammattikorkeakouluille. ESR+ puolella toteuttajien kirjo on laajempi

Yritys- ja tutkimustoiminnan painotus erottuu maakunnissa merkittävässä. Myös kuntien ja kuntayhtymien rooli maakunnissa eroaa. JTF hankkeiden koko yritystuissa on noin kaksinkertainen verrattuna EAKR rahoituksien kokoon, mutta tässäkin on maakunnittaista eroa. Itämeristrategian osalta innovaatio on yleisin osa-alue hankkeiden toimeenpanossa. Tammikuussa on suunnitteilla erillinen koulutus itämeristrategian osalta.

- Yksinkertaistetut kustannusmallit: neuvotteleva virkamies Jenni Hyvärinen

Neuvotteleva virkamies Jenni Hyvärinen esitteli yksinkertaistettujen kustannusmallien toimeenpanotilannetta Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 –ohjelmassa. Yksinkertaistettuja kustannusmalleja käytetään siksi, että ohjelman toimeenpanossa voitaisiin mahdollisimman paljon keskittyä hankkeiden tulosten ja toimenpiteiden varmentamiseen, eikä kustannusten todentamiseen.

Suomessa on käytössä prosessiin perustuvia menetelmiä (FR) ja tuotosperusteisia toimintamalleja (kertakorvaus). Kaikissa hankkeissa käytetään yksinkertaistettuja kustannusmalleja. Rahoituslain mukaisissa hankkeissa osassa kustannukset korvataan kokonaan yksinkertaistetuilla

kustannusmallien kautta ja osassa vain osa kustannuksista. Yritystukilain mukaisissa hankkeissa pienempi osuus kustannuksista korvataan yksinkertaistetuilla kustannusmallien kautta.

Käydyssä keskustelussa Euroopan komissio kehotti olemaan hyvin selkeä käytettävästä metodologiasta, kun kehitetään uusia kustannusmalleja. Suosituksena on keskustella ja konsultoida myös kansallisia tarkastusviranomaista. Komission tarkastajien (DAC) tarkastuksessa Suomeen ei varsinaisesti tarkasteltu kustannusmalleja, mutta otantaan osui myös FR 40 hankkeita. Näiden osalta Suomeen ei kohdistunut havaintoja.

- EURA 2021 –valmistelutilanne

Projektipäällikkö Ritva Autio esitteli alue- ja rakennepolitiikan hallinnon digitalisaatioprosessia. EURA2021 tietojärjestelmän rakentaminen on aikataulusta myöhässä noin vuoden verrattuna edelliseen ohjelmakauteen. Järjestelmä on hyvin kehittynyt, siinä on paljon yhteyksiä muiden viranomaisten järjestelmiin ja toiminnon sisältävät paljon oikeellisuuden tarkistuksia.

Samalla kun järjestelmää kehitetään, on kehitetty ja tehostettu TEM:n toimintaa suhteessa järjestelmätoimittajaan. Paljon järjestelmässä olevia toimintoja myös toimii jo hyvin. Lisäksi Ritva Autio esitteli järjestelmän tulevia osioita. EURA2021 valmistumisen aitatauluja voi seurata rakennerahastot.fi –sivustolta

- InvestEU

Kati Heiska esitteli InvestEU lainatakausjärjestelyn valmistelun tilannetta. Lainatakausjärjestelyn toimeenpanosta vastaa Euroopan investointirahasto (EIR). EIR valitsee ohjelmaan kansalliset toimeenpanevat pankit. Suomi on osoittanut ohjelmaan 2% EAKR –varojaan. Suomen osalta rahoitusta on valmistellut työ- ja elinkeinoministeriö ja valtiovarainministeriö. Suomen kansallinen kokonaispanos InvestEU ohjelmaan on 100 milj. €. InvestEU on AURA-rahaston ainut käytössä oleva rahoitusinstrumentti.

Suomen valitsema tuote on Kestävyystakaus. Takauksia välittää valitut rahoituslaitokset. Lainaa voi hakea ympäristöystävällisiin ja vihreää siirtymää tukeviin investointeihin. Lainamäärä on enintään 7,5 milj. €. Lainan takaus ei sisällä valtiotukea lainanottajalle. Suomen 100 milj. € panoksella tavoitellaan noin 700 milj. € kokonaisrahoitusta.

Käydyssä keskustelussa nousi esille, että EIR on avannut hakukuulutuksen mukaan tulevilla pankeilla 2022 ja ensimmäiset rahoitusohjelmat pankeissa avautuu yrityksille 2024. Takausohjelman raportointi toimii siten, että EIR raportoi ohjelman toimeenpanotietoja Euroopan komissiolle ja komissio raportoi jäsenvaltiolle ohjelman etenemisestä.

- keskustelua ohjelman toteuttamista tukevista toimista;
 - ohjelma-arvioinnit: erityisasiantuntija Milla Ohrankämmen
Erityisasiantuntija Milla Ohrankämmen esitteli vuoden 2024 aikana käynnistettäviä ja edistettäviä arvioinnin osuuksia. Arviointeja käytetään apuna vuoden 2024 aikana väliarvioinnin toimeenpanoon sekä ohjelman vaikuttavuuden arviointiin.
 - viestintätoimet ja näkyvyys: ylitarkastaja Leena Lyra

ylitarkastaja Leena Lyra esitteli vuoden 2023 aikana toteutuneita viestintätoimenpiteitä. Rakennerahastot.fi sivuja päivittää hallintoviranomainen ja välittävät viranomaiset alueilta. Ohjelman viestintään on tulossa uudistus tuloksellisuusviestinnän osalta. Viestinnän jatkosta on tulossa erilaisia teemaviikkoja sekä viestinnän viestintäkahveja on tarkoitus jatkaa.

Käydyssä keskustelussa nousi esille, että Eurobarometrin mukaan 29% on kuullut EU yhteisrahoittamisen hankkeista. Suomen osuus on alle Euroopan keskiarvon, joten Suomessa on varmasti tässä vielä kehitettävää. Uusi eurooppalainen Bauhaus tulisi näkyä myös suomalaisen ohjelman toimeenpanossa. Estetiikka voisi näkyä innovatiivisesti myös suomalaisissa hankkeissa, muiltakin osin kuin investoinneissa.

Kokouksen puheenjohtaja totesi, että eurooppalainen Bauhaus –aloitetta tullaan käsittelemään ohjelman rahastokohtaisissa jaotoissa. Suomen ohjelman

RYHMÄKESKUSTELUIDEN HUOMIOT

TOTEUTUSKATSAUS

- Yritystuet lähteneet nopeammin käyntiin. Liittojen hakemukset ovat vielä jonossa ja odottavat päätöksentekoa.
- Horisontaalisia tavoitteita voisi tarkastella seurantakomiteassa tarkemmin. Luokitteluissa on eroja maakunnittain
- Kansainvälistymisestä olisi hyvä saada loppuraportteihin enemmän tietoa. Onko hankkeen yhteydessä toteutunut kansainväistä ulottuvuutena. Tärkeää olisi tietää hankkeen volyymi.
- Tukitoimenalat koettu hyviksi ja palvelee oikein hyvin
- TK ja TKI terminologia kaipaa selvennystä ja älykäs erikoistuminen tarkastelua.
- Ohjelma on saatu ihan kohtuudella käyntiin ja hankkeiden arvioinnin menettelyitä on tarkennettu ja niihin on kiinnitetty erityisesti huomiota
- Tietojärjestelmä on tukenut käsittelyä ja se on hakijaystävällinen

- Hakemuksia on tullut huomattavan paljon, enemmän kuin odotettiin. Vaikka emme näy kansalaisille, hakijat ovat meidät löytäneet. "Koskaan ennen ei ole ollut tällaista hakemustilannetta"
- Toimeenpanon haasteet liittyneet järjestelmiin ja seuraavaksi huomio tulee liittymään maksatuksen käyttöönottoon.

ARVIOINTI

- Horisontaaliset tavoitteet tärkeitä arvioinnissa, viestinnässä ja toimeenpanossa. Aiheita voisi tuoda paremmin mukaan seurantakomiteaan ja hakijoiden ohjeistamisen liittyen rahoituksen hakuun.'
- EAKR ja JTF rahoituksen erilaisuus, toimintaympäristön muutos. JTF rahoitus on paikallislähtöistä ja puhuttelee paremmin hakijoita. Arvioinnissa olisi syytä tähän kiinnittää huomiota.
- Miten maakohtaiset suositukset saataisiin aluenäkökulmasta konkretisoitua.
- Maailma muuttunut ohjelman hyväksymisestä. Toimintaympäristön tarkastelu on myös tärkeä

VIESTINTÄ

- Viestintä hankkeista ei ole ollut kovin näkyvää
- Viestintää kohderyhmälähtöisesti ja tuloslähtöisesti sen sijaan, että tehdään hankelähtöistä viestintää.
- Tuloslähtöisesti ei prosesseista. Esimerkkejä konkreettisista tuloksista, ei niinkään kirjainlähtöisesti.
- Ensisijainen vastuu viestinnästä hankkeilla. Resurssit viestintään eivät välttämättä ole hankkeissa riittävät. Olisi hyvä jos rahoittajilla olisi selkeä huomio viestinnän tukemiseen.
- Koordinaatiossa ja rooleissa olisi selkeyttämisen varaa. Toimijoiden tehtävät ja roolit, kun selkeyttäisi olisi toiminta helpompaa.
- Tulosviestinnän malli seurantakomitealle välineeksi. Hanketoimijoiden aktivoiminen viestintään.
- Tuloksista vaikutuksista ja onnistumisista on pyritty viestimään sosiaalisessa mediassa hauskesti, #puhettarahasta kerrotaan onnistumisista.

Päätös: Merkittiin saadut katsaukset ja käyty keskustelu tiedoksi

6. Strategisesti merkittävät toimet

Strategisia hankkeita rahoittavien RR-ELY-keskuksen rahoituspäälliköt Sinikka Kauranen, Pasi Loukasmäki ja Kalevi Pölönen esittelevät katsauksen strategisten hankkeiden toteutuksen käynnistymiseen.

Rahoituspäällikkö Sinikka Kauranen esitteli Hämeen ELY-keskuksen rahoittamien strategisten hankkeiden toimeenpanon tilannetta. Hämeen ELY rahoittaa kolmea

strategista hanketta. Kolmen kokonaisuuden rakenne ja toimintatapa eroavat hiukan toisistaan.

Pasi Loukasmäki esitteli Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen koordinaatiossa olevaa työelämän kehittämisen valtakunnallista teemaa. Koordinaatiorahastona toimii parempaa työelämää –hanke. Hakemuksia ensimmäiseen hakuun saapui paljon.

Kalevi Pölönen esitteli Etelä-Savon ELY-keskuksen koordinaatiossa olevaa Innovaatiot ja osaamisverkostot teeman hankkeita. Strategisen hankkeen tavoitteena on toimia yritysten TKI toimien ja soveltavan tutkimuksen välimaastossa. Hankekokonaisuuksia on rahoitettu 5 kpl.

Käydyssä keskustelussa nousi esille mm. tarve tukea ja kannustaa valtakunnallisia hankkeita viestinnässä. Tulostiedotuksen osuus erityisesti tarpeen kehittää. Hallintoviranomainen on järjestänyt teemojen aloitustilaisuuden, joka osaltaan tukee strategisia kokonaisuuksia viestintävelvoitteiden toteuttamisessa.

Päätös: Merkittiin käyty keskustelu tiedoksi

7. Itämeristrategian (EUSBSR) merkitys ja mahdollisuudet ohjelman toteutuksen näkökulmasta

Vuonna 2009 käynnistynyt Itämeren alueen strategia on vanhin EU:n ns. makroaluestrategioista. Monet Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 –ohjelmasta rahoitetut hankkeet edistävät myös Itämeristrategian keskeisten painopisteiden toteutumista ja Itämeristrategia tarjoaa vastaavasti hankkeille väyliä kansainväliseen yhteistyöhön ja verkostoitumiseen. Uudistettu [EU:n Itämeren alueen strategia-asiakirja](#) valmistui 15.2.2021.

Itämeri-suurlähettiläs, ulkoasianneuvos Helena Tuuri (UM) kertoi Itämeristrategian hallintomallista, ajankohtaisesta toteuttamistilanteesta ja strategian merkityksestä ja sen tarjoamista mahdollisuuksista Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 –ohjelman toteutukselle.

Strategia lähti suomalaisten ja ruotsalaisten meppien aloitteesta Euroopan parlamentissa. Käytännössä toimeenpanoa ohjaa strategian toimintaohjelma. Uusin versio on tullut vuonna 2021. Ohjelmalla on valittuna 14 politiikka-aluetta. Tulevaisuudesta voisi olla tarkoituksenmukaista valita muutama vähemmän. Politiikka-aloilla on näytön paikka. Seuraava toimintaohjelman päivitys pyritään päivittämään silmällä pitäen seuraavaa rahoituskautta. Toimintaohjelmilta odotetaan nyt konkreettisia tuloksia.

Hakijoiden tulisi kertoa hakemuksissaan, että hanke tukee toimintaohjelman tiettyä kohtaa. Koordinaattoria voi pyytää kommentoimaan hakemusta tarvittaessa.

Käydyssä keskustelussa nousi esille, että suoriutuminen strategian toimeenpanossa on tähän mennessä ollut kohtuullisen hyvää. Euroopan komission edustajan mukaan Itämeristrategian sisällyttäminen ja juurruttaminen ohjelmiin on ollut tärkeä osa toimeenpanoa. Pääosin rahoitus tulee interreg-ohjelmista, mutta se on riittämätön. Tämän vuoksi on tärkeä hyödyntää myös mainstream-ohjelmia. Suomessa otettu askelia oikeaan suuntaan, kun esim. kv-yhteistyöstä saa lisäpisteitä hankevalinnassa.

Päätös: Merkitään saatu katsaus ja käyty keskustelu tiedoksi

8. EU-perusoikeuskirjan ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen velvoitteiden seuranta ja raportointi ohjelman toimeenpanossa

Hallintoviranomainen on pyytänyt tietopyynnöllä tietoa eduskunnan oikeusasiamieheltä ja yhdenvertaisuusvaltuutetun tietoon tulleista ohjelman toimeenpanoon liittyvistä kanteluista ja tehdyistä ratkaisuksista.

Oikeusasiamiehen kanslia tai yhdenvertaisuusvaltuutettu ei ole tuonut vastauksissaan hallintoviranomaisen tietoon kanteluita, ratkaisuja tai valvontatoimenpiteitä, jotka koskisivat Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 ohjelman toimeenpanoa.

Päätös: Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 –ohjelman seurantakomiteaa on informoitu mahdollistavien edellytysten toimeenpanon tilanteesta ja voimassaolosta. Itsearviointin perusteella mahdollistavat edellytykset ovat voimassa.

9. Muut asiat

Ei muita mahdollisia asioita

10. Seuraava kokous

Päätös: Seuraava seurantakomitean kokous järjestetään Länsi-Suomessa Vaasassa 5.-6.6.2024

11. Kokouksen päättäminen

Päätettiin kokous kello 14.30